

Til Kulturdepartementet

Høringsuttale til rapporten «Gjennomgang av Norsk kulturråd» - Folkeakademiens Landsforbund

Folkeakademiens Landsforbund har merket seg utredningsgruppens mandat hvor det framgår at regjeringens mål er å innføre en frihetsreform i kulturpolitikken, – en reform som skal føre til økt maktspredning, høyere kvalitet og bredere finansiering av kulturlivet. Utredningsgruppens gjennomgang av kulturrådets arbeidsform og organisering gjøres i forbindelse med dette.

Landsforbundet, som er bredt representert i hele landet ved 9 fylkes-/distriktsledd, 120 lokale akademier og rundt 1600 kollektive medlemsorganisasjoner over hele organisasjonsspekteret samt også en del offentlige institusjoner (biblioteker/institusjoner for eldre/syke etc.), ser positivt på reformens intensjoner og imøteser en kulturpolitikk som kan bidra til at disse kan virkeliggjøres. Dette til glede både for kulturbrukere, kunstnere- og kulturaktører og kulturorganisasjoner /- institusjoner som utgjør det nødvendige fundamentet for realisering av en slik kulturpolitikk.

Gjennom Folkeakademiets organisatoriske og kunstneriske nettverk gjennomføres årlig rundt 3 400 kunst- og kulturarrangementer som gir arbeid til mange hundre kunstnere. Arrangementene gir kunst- og kulturopplevelser til rundt 225 000 mennesker i alle aldre.

For Folkeakademiet og alle dets kunst- og kulturaktører er det viktig at nettverket og de økonomiske rammevilkårene styrkes. Vi imøteser derfor muligheten for en bredere finansiering av kulturlivet. Det er likevel statsbevilgningen som i dag kanaliseres gjennom Norsk kulturråd som også i framtida vil danne fundamentet for virksomheten.

Folkeakademiens Landsforbund lå fram til 2011 i Kulturdepartementet. Landsforbundet ble da flyttet over til Norsk kulturråd – post 74.

I møter/konferanser hvor Kulturrådets representanter har orientert om post 74, er det gitt et entydig inntrykk av at rådets fokus er profesjonelle kunstnere og profesjonell kultur og institusjoner. Både kulturorganisasjoner - som Folkeakademiet - men også andre tilskuddsmottakere i post 74, blir vurdert til ikke å passe inn i Kulturrådets kjernevirksomhet. Dette til tross for at post 74 utgjør nesten 20% av rådets driftsbevilgning.

Sett i lys av rådets formålsparagraf finner vi et slikt syn noe spesielt. Sitat: «Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig».

Vi kan ikke se annet enn at både Folkeakademiet og andre kulturorganisasjoner faller inn under det vedtatte formålet.

Likevel ble landsforbundet - i møte med vår saksbehandler i Kulturrådet, 26. mai 2014, informert om at hvis Kulturrådet ikke tilføres flere midler, eller ved kutt i midlene, vil tiltak som anses å være utenfor Kulturrådets kjerneområde være blant de første til å få reduserte bevilgninger. Dette er bekymringsverdig!

Utvalget bak «Gjennomgang av Norsk kulturråd», legger til grunn et prinsipp om at den fordeling av offentlig støtte som foretas av «armlengdesorganer», må basere seg på kunst- og kulturfaglig skjønn. Kunstfaglig skjønn avgrenses til å gjelde støtte til kunst. Hva angår «kulturfaglig skjønn», definerer utvalget dette til å gjelde støtte til kulturvern, da Norsk kulturfond siden starten har hatt en avsetning til dette kulturområdet. Rådet skal med andre ord ikke bruke «Kulturfaglig skjønn» til å vurdere annen kunst- og kulturfaglig virksomhet som per dato befinner seg på post 74.

Dermed faller Folkeakademiet og andre kulturorganisasjoner (selv om virksomheten også kan omfatte kulturvern), utenfor Kulturrådets virksomhetsområde.

Kulturorganisasjonenes virksomhet blir av utvalget, slik vi leser det, vurdert til å ha liten eller ingen kunst- eller kulturfaglig legitimitet. I stedet må virksomheten legitimeres politisk.

Vi stiller oss kritiske til et slikt syn på kunsten- og kulturen som formidles og utøves gjennom kulturorganisasjonene. Det utøves mye profesjonell kunst- og kultur gjennom disse. Men - det er naturligvis også slik at mye av kulturaktiviteten i kulturorganisasjoner avspeiler en bred kulturdemokratisk, snarere enn en høy kunstfaglig profil. Dette gjelder særlig den delen av virksomheten som Kulturutredningen 2014 kaller «kulturell grunnmursaktivitet», eksempelvis kunst og kultur av og med barn og unge, voksne amatører, beboere på syke- og aldershjem og andre lokale kulturtiltak. Slik virksomhet bør ikke nedgraderes til «politisk begrunnede tiltak». Et slikt elitistisk syn på kunsten- og kulturen som utøves og formidles gjennom kulturorganisasjonene hadde vi håpet hørte fortiden til. Både breddekultur og amatørvirksomhet er viktige deler i den «kulturelle grunnmuren» og nødvendig for en kulturnasjon,- også som basis for å skape en bred og kvalitetsmessig høy profesjonell virksomhet.

Verken utvalgets definisjoner og anbefalinger eller Kulturrådets eget fokus på kunst og kultur er vinklet mot den delen av kunst- og kulturlivet som både omfatter det viktige lokale kulturengasjementet og samtidig også profesjonell kulturvirksomhet.

Om ikke Kulturrådets vurderingskriterier for virksomheten til kulturorganisasjonene – deriblant Folkeakademiet - endres, slik at begrepet «kunst- og kulturfaglig vurdering» får et utvidet innhold som fanger inn og oppgraderer organisasjonenes virksomhet, frykter vi at en status quo-situasjon av post 74, vil medføre ytterligere reduksjon i støtten både til Folkeakademiets og andre kulturorganisasjoner. Vi ser med bekymring på hvordan det vil gå både med den lokale breddekulturen – men også med mange arbeidsplassmuligheter for profesjonelle kunstnere, hvis vi da forblir under Kulturrådet.

Konklusjon/forslag:

Utredningen «Gjennomgang av Norsk kulturråd» (2. juni 2014) legger ikke opp til en slik utvidelse/demokratisering av kunst og kulturbegrepet i Norsk kulturråd, men anbefaler at «tiltakene på post 74 som ikke flyttes inn i Norsk kulturfond, flyttes til andre poster på Kulturdepartementets budsjett».

På disse premissene vil Landsforbundet gi sin støtte til utvalgets anbefaling.

Det er likevel ikke likegyldig hvor Folkeakademiet/andre overførte plasseres. Vi foreslår derfor opprettet en egen «kulturell grunnmursavdeling» i Kulturdepartementet med ansvar og budsjett for blant annet lokalbaserte kulturorganisasjoner. Denne kan bestå av overførte tiltak fra post 74 og tilsvarende tiltak som Kulturdepartementet per dato har på sitt budsjett.

Det er viktig at denne avdelingen må ha bred kunnskap om – og reelt kjenne ansvar for – de organisasjoner, institusjoner og tiltak som måtte bli plassert der.

Organisasjonene/tiltakene det gjelder bør gis mulighet til å uttale seg om løsningen som velges.

Oslo15.08.2014

Mildrid Kjenstad Holst (s.)
Leder

Ingvild Berrefjord (s.)
Nestleder

Pål H. Djuve (s.)
Generalsekretær